

SKLAPANJE UGOVORA

→ ugovor je sklopljen kad su se
ugovorne stranke *suglasile o bitnim
sastojcima ugovora* (čl.247. ZOO)

PONUDA

■ ponuda:

- prijedlog za sklapanje ugovora učinjen određenoj osobi te koji sadrži sve bitne sastojke ugovora (čl.253. ZOO), tako da bi se njegovim prihvaćanjem mogao sklopiti ugovor

■ opća ponuda (čl.254. ZOO):

- neodređenom broju ljudi + bitni sastojci

■ izlaganje robe s naznakom cijene (čl.255. ZOO) = opća ponuda (ako iz okolnosti slučaja ili običaja ne proizlazi drugačije)

■ slanje kataloga, cjenika, reklame u tisku (čl.256. ZOO):

- nije ponuda, već poziv da se učini ponuda prema objavljenim uvjetima
- osoba koja odašilje takve pozive, a bez opravdanog razloga odbije prihvatiti ponudu: odgovara za štetu

- ponuda u kojoj je određen rok za prihvatanje
obvezuje ponuditelja do roka koji je postavio (čl. 258. ZOO)
- ako u pismu ili brzojavu odredio rok počinje teći:
 - od dana označenog u pismu
 - od dana kad je brzovat predan pošti
 - ako pismo nema datum, od dana kad je predano pošti
- ponuda nenazočnoj osobi bez roka:
 - vrijeme koje je redovito potrebno da ponuda stigne ponuđeniku, da je razmotri, odluči, te da odgovor stigne ponuditelju

PRIHVAT PONUDE

■ prihvat:

- očitovanje volje ponuđenog o prihvaćanju ponude, osobno ili preko zastupnika
- mora u svemu biti suglasan s ponudom

■ ako izjavi da prihvaca i istovremeno predloži dopunu ili izmjenu:

- ❖ smatra se da je odbio ponudu i dao drugu ponudu (protuponuda)

■ ako sadrži dopunske/različite sastojke koji bitno ne mijenjaju odredbe ponude = prihvat

■ prihvat s dopunskim sastojcima (cijena, plaćanje, količina, rok i mjesto isporuke, proširenje odgovornosti jedne stranke, rješavanje sporova) = protuponuda

■ ponuda i prihvat: neformalnost (osim ako za sklapanje ugovora propisan zakonski oblik)

TRENUTAK SKLAPANJA (PERFEKCIJE) UGOVORA

- računanje rokova (npr. za isporuku, plaćanje)
- obveze stranaka u odnosu na državna tijela (npr. dozvole)
- primjena propisa koji su na snazi u vrijeme sklapanja

SKLAPANJE MEĐU NAZOČNIM STRANKAMA

- kad ponuđeni prihvati ponudu ponuditelja
- ako ponuditelj nije ostavio rok:
 - odmah izjasniti (osim ako iz okolnosti proizlazi da ima rok za razmišljanje)
- ako ostavio rok:
 - ponuditelj vezan do njegova isteka
- putem *telefona ili neposredno radiovezom*

SKLAPANJE MEĐU NENAZOČNIM STRANKAMA

- putem *pisma, telefaksa*
- kad ponuditelj *primi* izjavu ponuđenika o prihvaćanju ponude (čl.252. ZOO)
- smatra se prihvaćanjem ponude:
 - plati cijenu, pošalje stvar ili dr. radnja koja se na temelju ponude, prakse utvrđene između stranaka ili običaja može smatrati izjavom o prihvatu

MJESTO SKLAPANJA

- među nazočnima: u mjestu gdje su se *nalazile*
- među nenzazočnima: u mjestu u kojem je ponuditelj imao *sjedište/prebivalište* u trenutku kada je dao ponudu (čl.252. ZOO)
- ugovor sklopljen telefonom, telefaksom, radiovezom: među nenzazočnima (čl.263. ZOO)

OBLIK IZJAVE VOLJE

- riječima: usmeno i pisano (redoviti način)
- uobičajenim znacima: razumljivi i poznati u tom krugu osoba (kimanje glave, rukovanje)
- konkludentnom radnjom: drugim ponašanjem iz kojeg se sa sigurnošću može zaključiti o postojanju i sadržaju volje (čl.249. ZOO)
- šutnja (konkl. radnja): ne znači prihvati ponude (čl.265. ZOO)
 - osim ako su ponuditelj i ponuđeni u stalnoj poslovnoj vezi glede određenih poslova (određena roba, izvršavanje naloga):
 - smatra se da je ponuđeni prihvatio ponudu ako je nije odmah ili u otvorenom roku odbio - ugovor je sklopljen kad ponuda stigne ponuđeniku

ZAKAŠNJELI PRIHVAT PONUDE (čl.266. ZOO)

- prihvat ponude stigao ponuditelju nakon isteka roka
- ako ponuđeni odgovoran za zakašnjenje:
 - zakašnjeli prihvat smatra se novom ponudom
- ako ponuđeni nije odgovoran:
 - ako izjava o prihvatu pravodobna (pošt. žig), a stigla nakon isteka roka za prihvat → ugovor sklopljen ako ponuditelj znao/mogao znati da je odasljana pravodobno
 - ako ponuditelj najkasnije prvog idućeg radnog dana nakon primitka prihvata ili i prije primitka prihvata, a nakon proteka roka za prihvat ponude, obavijesti ponuđenog da se ne smatra vezanim ponudom
→ ugovor nije sklopljen

UVJET

- takva odredba ugovora kojom suugovaratelji čine nastanak ili prestanak njegovih *učinaka* zavisnim od neke buduće i objektivno neizvjesne činjenice (čl.297. ZOO)
- razlika uvjet/zakonska pretpostavka
 - uvjet: slobodno ugovaraju stranke, odraz volje, moraju izričito predvidjeti
 - zakonska pretpostavka: uvijek vrijedi i kad je ne predvide, ne mogu određivati svojom voljom (npr. odobrenje državnih tijela)

■ odgodni (suspenzivni)

- npr. A se obvezuje prodati kuću B ako u roku od mjesec dana ne nađe boljeg kupca
- učinak pravnog posla se odgađa do vremena dok se uvjet ne ispuni ili ne izjalovi
- ako se uvjet ispuni: nastupaju pravni učinci
- ako se uvjet ne ispuni: ne nastupaju pravni učinci
- sam ugovor je sklopljen, a učinci su odgođeni do nastanka buduće, neizvjesne činjenice
- ako se uvjet ispuni - ugovor djeluje *ex tunc*

■ raskidni (rezolutivni)

- npr. A daruje B automobil uz uvjet da ga mora vratiti ako ne diplomira
- ako se uvjet ispuni: pravni učinak ugovora prestaje
- ako se ne ispuni: pravni učinci ostaju trajni
- učinak ugovora nastupa odmah, ali trajanje ovisi o ispunjenju uvjeta - ako se ostvari raskidni uvjet, djeluje *ex nunc*

ROK

■ odredba ugovora kojom se učinak pravnog posla vremenski ograničava:

- pravni učinak nastaje protekom određenog vremena ili traje do određenog vremena

■ buduća, izvjesna činjenica

■ ugovaratelji uvrštavaju u ugovor/zakonski rokovi

❖ početni

- npr. skladište se daje u zakup od 1.1.2003., a ugovor sklopljen 15.12.2002. - pravni učinci ugovora o zakupu nastupaju 1.1.2003.
- početak učinka pravnog posla ovisi o nastupanju početnog roka
- sličnost odgodnim uvjetima

❖ završni

- npr. zakupoprimatelj koji je 1.1.2002. preuzeo na korištenje skladište mora ga predati zakupodavatelju 31.12.2002.
- prestanak učinka pravnog posla
- sličnost raskidnim uvjetima

❖ priljni (kogentni)

- određeni kogentnom normom, stranke ne mogu mijenjati
- npr. zastarni rokovi

❖ dispozitivni

- propisani zakonom, ali stranke mogu ugovoriti drugačije

❖ stranački

- nisu propisani zakonom, stranke određuju

❖ jednostavni:

- nema neizvjesnosti, sigurno će se dogoditi (rokovi u pravom smislu)

❖ složeni:

- ima neizvjesnosti, smatramo ih uvjetima (npr. dan nečije smrti, 25. rođendan, dan završetka studija)

UVJET - ROK

- nastanak ili prestanak *učinaka ugovora* → zavisi od neke buduće i objektivno neizvjesne činjenice
- slobodno ga ugovaraju stranke, odraz volje, moraju izričito predvidjeti
- odgodni (suspenzivni)/raskidni (rezolutivni)
- učinak pravnog posla vremenski ograničava → pravni učinak nastaje protekom određenog vremena ili traje do određenog vremena : buduća, izvjesna činjenica
- Slobodno ga ugovaraju stranke/ zakonski rokovi (prisilni/dispozitivni)
 - početni → sličnost odgodnim uvjetima
 - završni → sličnost raskidnim uvjetima
 - jednostavni → nema neizvjesnosti, sigurno će se dogoditi (rokovi u pravom smislu)
 - složeni → ima neizvjesnosti, smatramo ih uvjetima (npr. dan nečije smrti, 25. rođendan, dan završetka studija)

VRSTE UGOVORA

■ jednostrano i dvostrano obvezni

- *jednostrano obvezni* → jedna stranka dužnik, druga vjerovnik (npr. ugovor o darovanju) - obveza samo za jednu stranku
- *dvostrano obvezni* → obje stranke istodobno i vjerovnik i dužnik (npr. ugovor o prodaji) - međuvisnost obveza

■ naplatni i besplatni

- da li se za činidbu traži protučinidba ili ne
- *dvostrano obvezni* → naplatni; *jednostrano obvezni* → besplatni
- odgovornost zbog materijalnih/pravnih nedostataka samo kod naplatnih

■ konsenzualni i realni

- *konsenzualni* → nastaju kada su se stranke sporazumjele o bitnim sastojcima ugovora (većina ugovora)
- *realni* → pored suglasnosti o bitnim sastojcima potrebna i predaja stvari: predaja kao bitan sastojak ugovora
 - npr. ugovor o prodaji s ugovorenom kaparom

■ glavni i sporedni

- glavni→ glavna obveza (npr. prodaja)
- sporedni→sporedne obvezne (npr. jamstvo, zalog) - slijede sudbinu glavnog (npr. isplatom duga prestaje i jamstvo)

■ imenovani i neimenovani

- imenovani→ bitni sastojci normirani zakonom, često pojavljuju u prometu

■ trenutačni i trajni

- trenutačni→ činidba se ispunjava odjednom
- trajan→ sukcesivno (npr. kupoprodaja na obroke)

■ kauzalni i apstraktini

- kauzalan→ kauza (gospodarska svrha ugovora) vidljiva te bitan sastojak ugovora (npr. stjecanje vlasništva)
- apstraktan→ kauza nije vidljiva iz samog ugovora (npr. mjenični poslovi)

■ predugovor i glavni ugovor

➤ Predugovor (čl.268. ZOO):

- preuzima se obveza kasnijeg sklapanja glavnog ugovora
- mora sadržavati sve bitne sastojke glavnog ugovora
- ne obvezuje ako su se okolnosti toliko promijenile da ne bi ni bio sklopljen da su te okolnosti postojale u vrijeme sklapanja
- sklapanje glavnog ugovora može se zahtijevati u roku od 6 mjeseci od isteka roka predviđenog za njegovo sklapanje, a ako rok nije predviđen, od dana kada je prema naravi posla i okolnostima trebao biti sklopljen

■ formalni i neformalni

➤ valjanost ugovora ovisi o obliku u kojem je sklopljen

SREDSTVA ZA POJAČANJE UGOVORA

- ugovaranje posebnih instituta kojima se pojačava sigurnost ispunjenja dužnikovih obveza
- stranke moraju izričito ugovoriti (iznimka: zatezne kamate)

VRSTE

1. osobno pojačanje:

- pojačana obveza dužnika (npr. ugovorna kazna) ili
- treća osoba uključena u dužnikovu obvezu (npr. jamstvo)

2. stvarno pojačanje:

- pojačanje ugovora davanjem stvari ili novca (npr. kapara)
- temeljno obilježje sredstava za pojačanje: akcesornost

NAJAVAŽNIJI OBLICI

1. **jamstvo**
2. **ugovorna kazna (penal)**
3. zatezne kamate
4. kapara
5. odustatnina
6. založno pravo

osobno pojačanje

stvarno pojačanje

1. JAMSTVO

■ ugovor kojim se jamac obvezuje tuđem vjerovniku da će ispuniti valjanu i dospjelu obvezu glavnog dužnika ako je ovaj ne bi ispunio (čl.104. ZOO)

OBILJEŽJA

■ pisani oblik obligatoran – jamac obvezan samo ako izjavu o jamčenju dao pismeno (čl.105. ZOO)

akcesornost

- jamstvo se može dati samo za pravovaljanu obvezu (čl.108. ZOO)
- ako obveza glavnog dužnika nije ni nastala ili je utrnula, ne možemo je pojačati jamstvom
- zastarom obveze glavnog dužnika zastarijeva i obveza jamca

opseg odgovornosti jamca (čl.109. ZOO)

- ne veći od obveze glavnog dužnika
- ako se ugovori da je veći, svodi se na mjeru dužnikove obveze
- jamac odgovara za ispunjenje cijele obveze, ali se može ograničiti na dio obveze ili na drugi način olakšati

VRSTE

■ supsidijarno jamstvo

- ispunjenje se može tražiti od jamca tek nakon što glavni dužnik ne ispuni obvezu u roku određenom u pisanim pozivima (čl.111.st.1. ZOO)
- iznimka: ako očito da se obveza ne može ispuniti iz sredstava glavnog dužnika ili je glavni dužnik pao pod stečaj

■ solidarno jamstvo

- vjerovnik može zahtijevati ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jamca bilo od obojice istodobno - jamac placac (čl.111.st.2. ZOO)
- kod ugovora u gospodarstvu jamac uvijek odgovara solidarno

■ podjamstvo

- jamstvo se daje za obvezu jamca
- podjamčeva obveza akcesorna obvezi jamca

■ subrogacija

- ako jamac namiri potraživanje vjerovnika, na njega prelazi potraživanje sa svim sporednim pravima i garancijama njegova ispunjenja

■ regres

- jamac koji je isplatio vjerovnika može zahtijevati od glavnog dužnika da mu naknadi sve što, je isplatio za njegov račun, te kamate od dana isplate (čl.120. ZOO)
- ako ima više jamaca, može zahtijevati od ostalih jamaca da mu svaki naknadi dio koji tereti i njega (čl.121. ZOO)

2. UGOVORNA KAZNA (PENAL)

- ugovorom određena novčana svota ili neka druga materijalna korist koju dužnik plaća, odnosno pribavlja vjerovniku ako ne ispuni svoju obvezu iz glavnog ugovora ili zakasni s ispunjenjem ili je neuredno ispuni (čl.350. ZOO) → ako nije drukčije ugovoreno smatra se da je ugovorena za zakašnjenje dužnika
- mora biti ugovorena u onom obliku koji je propisan za ugovor iz kojeg nastaje glavna obveza (čl.351. st.2. ZOO)
- akcesornost – dijeli pravnu sudbinu glavne obveze
- odredba o ugovornoj kazni pravovaljana je od trenutka kad su se stranke o njoj sporazumjele
- visinu ugovorne kazne stranke slobodno određuju, kao i način obračuna - fiksni iznos, postotak, i dr. (čl.351. st.1. ZOO)
- na zahtjev dužnika sud može smanjiti iznos ako nerazmjerno visok s obzirom na vrijednost i značenje glavne obveze (čl.354. ZOO)
- ne može se ugovoriti za novčane obveze, samo za neneovčane (→ za novčane: kamate)

Vjerovnikova prava (čl.353. ZOO):

- u slučaju neispunjena glavne obveze
 - ❖ vjerovnik može tražiti: ili ispunjenje obveze ili ugovornu kaznu (alternativno!)
→ ako zatražio isplatu ugovorne kazne, gubi pravo na zahtjev za ispunjenje glavne obveze

- u slučaju zakašnjenja (neurednog ispunjenja) dužnika
 - ❖ vjerovnik može tražiti: i ispunjenje obveze i ugovornu kaznu (kumulativno!)
→ nema pravo na ugovornu kaznu ako je primio ispunjenje zakašnjele obveze, a nije bez odgađanja priopćio dužniku da zadržava pravo na ugovornu kaznu

- pravo na ugovornu kaznu ne ovisi o pretrpljenoj šteti
- ako iznos ugovorne kazne premašuje visinu pretrpljene štete ili ako šteta nije nastupila, vjerovnik svejedno ima pravo na ugovornu kaznu
- ako je šteta veća od ugovorne kazne, vjerovnik može zahtijevati i razliku do potpune naknade štete (čl.355. ZOO)
- ako zakonom propisan penal, a stranke pored toga ugovore ugovornu kaznu, vjerovnik nema pravo zahtijevati i ugovornu i zakonsku kaznu, osim ako je to dopušteno zakonom

3. ZATEZNE KAMATE

- novčani iznos koji (pored glavnice) dužnik duguje vjerovniku ako zakasni s ispunjenjem novčane obveze (čl.29. ZOO)
- visina zateznih kamata određena propisima
- vjerovnik ima pravo na zatezne kamate bez obzira da li pretrpio štetu zbog dužnikova zakašnjenja, a ako je šteta veća, ima pravo zahtijevati razliku do pune naknade štete (čl.30. ZOO)
- zabranjeno je ugovaranje kamate na kamatu, osim kad je to određeno zakonom (čl.31. ZOO) npr.u kreditnom poslovanju banaka i drugih kreditnih organizacija

4. KAPARA

- novčani iznos ili neka druga zamjenjiva stvar koju u trenutku sklapanja ugovora jedna stranka daje drugoj kao znak da je ugovor sklopljen (čl.303. ZOO) i kao sigurnost da će se ugovor ispuniti

DVIJE FUNKCIJE KAPARE

- znak da je ugovor sklopljen
 - ugovor je sklopljen kada je dana kapara (realan ugovor)
 - svaki konsenzualni ugovor sklopljen uz kaparu pretvara se u realni ugovor
 - akcesornost
- pojačanje ugovora
 - pri ispunjenju ugovora kapara se mora vratiti ili uračunati u ispunjenje obveze
 - kapara ide u korist stranke vjerene ugovoru

U SLUČAJU NEISPUNJENJA UGOVORA (čl.304. ZOO):

1. ako odgovorna stranka koja je dala kaparu
 - druga strana može tražiti:
 1. ispunjenje (ako još moguće)
 2. ili naknadu štete, a kaparu uračunati u naknadu štete ili vratiti
 3. ili se može zadovoljiti primljenom kaparom
1. ako odgovorna stranka koja je primila kaparu
 - druga stranka može tražiti:
 1. ispunjenje ugovora (ako još moguće)
 2. ili naknadu štete i vraćanje kapare
 3. ili tražiti vraćanje dvostrukе kapare

5. ODUSTATNINA

- ugovor kojim se jednoj ili objema strankama daje pravo odustanka od ugovora davanjem drugoj stranci određenog iznosa novca ili drugih zamjenjivih stvari (odustatnine)
- stranka ovlaštena na odustajanje dužna dati izjavu o odustajanju i odustatninu istovremeno (čl.306. ZOO)
- ako stranka u čiju je korist ugovorena odustatnina izjavi drugoj stranci da će joj dati odustatnину, ne može više zahtijevati ispunjenje ugovora
- odustatnina se razlikuje od kapare po tome što kapara ne ovlašćuje suugovaratelje na odustajanje od ugovora
- ako se uz kaparu ugovori pravo odustajanja, onda se kapara smatra odustatninom i svaka stranka može odustati od ugovora (čl.307. ZOO)
 - ako odustane stranka koja je dala kaparu → ona je gubi
 - ako odustane stranka koja je primila kaparu → mora je vratiti u dvostrukom iznosu

6. ZALOŽNO PRAVO

- Zalog → založnim pravom opterećena pojedinačno određena pokretna ili nepokretna stvar koja se može unovčiti, kao i idealni dio takve stvari, ili pojedinačno određeno imovinsko pravo koje je prikladno da vjerovnik iz njega namiri svoju tražbinu
- Ugovor o zalogu → dužnik ili netko treći (zalogodavatelj) obvezuje se vjerovniku (zalogoprimatelju) predati neku pokretnu stvar kako bi se prije ostalih vjerovnika mogao naplatiti iz njezine vrijednosti ako mu potraživanje ne bude plaćeno o dopijelosti

VRSTE

1. dobrovoljno (ugovorno) založno pravo
 - temelj: pravni posao
 - na pokretnini (način stjecanja: predaja u posjed)
 - na nekretnini (hipoteka) (način stjecanja: upis u zemljišnu knjigu)
1. sudsko (prisilno) založno pravo
 - temelj: sudska odluka
1. zakonsko založno pravo
 - temelj: zakon (npr. pravo zaloge prevozitelja nad stvarima danim na prijevoz)

- tražbina osigurana založnim pravom ima pri namirivanju iz vrijednosti zalogu prednost pred svim ostalim tražbinama koje nisu osigurane založnim pravima na tom zalogu (ako više založnih prava, prednost ona koja je ispred po redoslijedu prednosti)